

LEKTURA OBOWIĄZKOWA NA EGZAMINIE

- Biblia, w tym fragmenty *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Pieśni nad Pieśniami*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy wg św. Jana*
- Jan Parandowski, *Mitologia*, część I: *Grecja*
- Homer, *Iliada* (fragmenty); *Odyseja* (fragmenty)
- Sofokles, *Antygona*
- *Legenda o św. Aleksym* (fragmenty)
- *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty)
- *Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu* (fragmenty)
- *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty)
- Gall Anonim, *Kronika polska* (fragmenty)
- Dante Alighieri, *Boska komedia* (fragmenty)
- Jan Kochanowski, tren IX, X, XI, XIX; *Odprawa posłów greckich*
- Piotr Skarga, *Kazania sejmowe* (fragmenty)
- Jan Chryzostom Pasek, *Pamiętniki* (fragmenty)
- William Szekspir, *Makbet*; *Romeo i Julia*
- Moliere, *Skąpiec*
- Ignacy Krasicki, wybrane satyry
- Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*; wybrane ballady, w tym *Romantyczność*; *Konrad Wallenrod*; *Dziady cz. III*
- Juliusz Słowacki, *Kordian*
- Zygmunt Krasiński, *Nie-Boska komedia*
- Bolesław Prus, *Lalka*, *Z legend dawnego Egiptu*
- Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*
- Henryk Sienkiewicz, *Potop*
- Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*
- Stanisław Wyspiański, *Wesele*
- Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (tom I – *Jesień*)
- Stefan Żeromski, *Rozdziobią nas kruki, wrony...*; *Przedwiośnie*
- Witold Gombrowicz, *Ferdydurke* (fragmenty)
- Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu*; *Ludzie, którzy szli*
- Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*
- Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*
- Albert Camus, *Dżuma*
- George Orwell, *Rok 1984*
- Józef Mackiewicz, *Droga donikąd* (fragmenty)
- Sławomir Mrożek, *Tango*
- Marek Nowakowski, *Raport o stanie wojennym* (wybrane opowiadanie); *Górą „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*)
- Jacek Dukaj, *Katedra* (z tomu *W kraju niewiernych*)
- Antoni Libera, *Madame*
- Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*)
- Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*)
- Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty)

Ponadto z zakresu szkoły podstawowej: treny i pieśni Jana Kochanowskiego, bajki Ignacego Krasickiego, *Dziady cz. II* i *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, *Zemsta* Aleksandra Fredry, *Balladyna* Juliusza Słowackiego.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na kolejnych stronach.

Tekst 1.

Miłosz Stelmach

Lokomotywa, czyli uporczywe trwanie kina

1. Rewolucja cyfrowa zmieniła w ostatnich dekadach kino w prawie każdym aspekcie funkcjonowania. Świadczą o tym zarówno nasze doświadczenie jako konsumentów treści audiowizualnych, jak i rosnąca biblioteka publikacji naukowych na ten temat. Większość obserwacji dotyczy dwóch sfer. Po pierwsze – cyfryzacji procesu produkcji. Po drugie – sposobów, w jakie zmienił się odbiór.

2. Znacznie mniej uwagi poświęcamy sferze dystrybucji oraz wyświetlania filmów w ramach tradycyjnego obiegu kinowego. Z perspektywy przeciętnego widza nie zmienił się on przecież aż tak bardzo – wciąż chodzimy do budynków specjalnie w tym celu wyznaczonych, płacimy za bilety i o określonej godzinie gromadzimy się w zaciemnionym pomieszczeniu, gdzie strumień światła tworzy na płaskim białym ekranie barwne, ruchome plamy.

3. W istocie jednak także ta sfera podlegała w ciągu ostatniej dekady prawdziwej rewolucji, jaką było przejście na cyfrowe projektory oraz nośniki.

4. Skoro jednak mówimy o dystrybucji w epoce cyfrowej, pierwsza wątpliwość dotyczy tego, dlaczego w zasadzie mielibyśmy zajmować się dystrybucją kinową w obliczu ery postkinowej¹, obwieszczanej przez niektórych badaczy. Czyż cyfrowa rewolucja nie sprawiła, że kino na dobre przeniosło się do naszych laptopów, tabletów, serwisów streamingowych² i systemów rozrywki pokładowej w samolocie?

5. Z myślą o współczesnym kinie nie sposób pominąć wszystkich alternatywnych sposobów dostępu do treści. Nie oznacza to jednak wieszczoności końca epoki kinowej – sądzę, że możemy mówić raczej o nieustępliwości kina. Dwa podstawowe argumenty wskazują na wciąż istotną rolę klasycznego obiegu dystrybucyjnego, skupionego na pokazach kinowych.

6. Pierwszy z nich ma charakter ekonomiczny. Wbrew utyskiwaniom malkontentów³ pokazy kinowe nie tracą na popularności. Zyski przez nie generowane rosną w wyjątkowo szybkim tempie. Oczywiście, niemożliwe jest już osiągnięcie pułapu oglądalności z połowy XX wieku, kiedy kino było podstawową rozrywką znacznej części populacji, ale tylko w ostatnich kilkunastu latach wpływy z globalnego rynku kinowego wzrosły niemal dwukrotnie.

7. Drugi argument dotyczy kwestii biznesowych i kulturowych – kino wciąż zajmuje wyrazistą pozycję wśród dostępnych współcześnie doświadczeń audiowizualnych, cieszy się też dużym prestiżem i uwagą mediów. Premiera niejednego filmu kinowego budzi największe emocje, roznieca fale krytyk i polemik, wokół premier ogniskują się rytuały społeczne. Jak pisze Marcin Adamczak, *prezentowany w kinach film wciąż jawi się jako „lokomotywa” przemysłu audiowizualnego*. Nie oznacza to jednak, że owa lokomotywa jest wciąż taka sama.

8. Aby pozostać przy metaforze kolejowej, możemy zauważyć, że jeszcze na początku XXI wieku coraz cięższe wagony ciągnęła stara, dobra lokomotywa parowa. *Kino pozostaje jedyną istotną gałęzią przemysłu opartą na XIX-wiecznej technologii* – mówił w latach 90. George Lucas. David Bordwell rozwinął te słowa – przypomniał, że *kamera i projektor, nie tak znowu odlegli krewni maszyny do szycia i karabinu maszynowego, powstały w epoce mechaniki, optyki i chemii. Kino było jednym z ostatnich XIX-wiecznych wynalazków*. Oczywiście, przez sto lat od powstania ten wynalazek się zmieniał, podobnie jak taśma światłoczuła. Podstawowa logika działania i mechanika przesuwu taśmy oraz projektowania obrazu za pomocą snopu światła na ekran pozostała zaskakująco trwała.

9. Ostatecznie jednak rewolucja cyfrowa dotknęła także kina – spowodowała wymianę projektorów na ich cyfrowe odpowiedniki i zastąpienie taśmy celuloidowej twardymi dyskami ze zdigitalizowanym⁴ filmem. Tyle że nie dokonała się sama: była wynikiem potrzeb konsumentów oraz postanowień osób decydujących o kierunku rozwoju branży filmowej.

¹ Era postkinowa – lata, w których popularne stało się odejście od tradycyjnego miejsca prezentacji filmów, jakim było kino.

² Serwis streamingowy – internetowa platforma oferująca płatny dostęp do filmów.

³ Malkontent – osoba stale niezadowolona, we wszystkim doszukująca się ujemnych stron.

⁴ Zdigitalizowany – cyfrowy.

Na podstawie: Miłosz Stelmach, *Kto steruje cyfrowym pociągiem?*, www.czasopisma.ispan.pl

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście 1. przeważa styl

- A. literacki.
- B. naukowy.
- C. urzędowy.
- D. popularnonaukowy.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących tekstu 1. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Kamera i projektor filmowy powstały w tym samym wieku.	P	F
2.	Kino w XXI wieku straciło swój wcześniejszy prestiż.	P	F

Zadanie 3. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Miłosz Stelmach w swoim artykule skupia się na omówieniu jednego z aspektów rewolucji cyfrowej, związanego ze

- A. zmianą nośników zapisu filmowego.
- B. zwiększeniem liczby produkcji filmowych.
- C. zmniejszeniem zainteresowania naukowców kinem.
- D. spadkiem popularności tradycyjnych pokazów filmowych.

Zadanie 4. (0–1)

Wyjaśnij sens metafory użytej przez Marcina Adamczaka: *prezentowany w kinach film wciąż jawi się jako „lokomotywa” przemysłu audiowizualnego.*

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Jak autor tekstu 1. ocenia sytuację kin w dobie cyfrowej rewolucji? Sformułuj stanowisko autora i podaj dwa argumenty, którymi je uzasadnia.

Stanowisko autora –

.....

Argument 1. –

.....

Argument 2. –

.....

Zadanie 6. (0–1)

Autor 4. akapit rozpoczyna słowami: *Skoro jednak mówimy o dystrybucji w epoce cyfrowej [...].* Określ funkcję, jaką to sformułowanie pełni w tekście. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Rozwija myśl zawartą w tytule.
- B. Polemizuje z tezą zawartą w 1. akapicie tekstu.
- C. Nawiązuje do tezy i jej rozwinięcia z 2. i 3. akapitu.
- D. Zapowiada nowy wątek, dotyczący dystrybucji filmów.

Zadanie 7. (0–1)

Spośród podanych wyrazów wybierz te, które należą do tej samej rodziny wyrazów. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. *rewizja, rewolucjonista.*
- B. *bunt, buntownik.*
- C. *przewrót, powstanie.*
- D. *rewolucjonistka, powstaniec.*

Zadanie 8. (0–3)

Napisz streszczenie tekstu 1. zawierające się w 40–60 wyrazach. Pamiętaj, aby nie przepisywać całych fragmentów oryginalnego tekstu i nie cytować.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst 2.

Stefan Żeromski

Przedwiośnie

Wreszcie na jednym z postojów, ciągnących się tak długo, iż tracili nadzieję [...], ojciec Baryka zaczął dawać odpowiedź, dlaczego mają do Polski podążać. [...]

Dlatego do Polski – mówił – że tam się zaczęła nowa cywilizacja. [...]

– Narodził się był w Polsce człowiek jeden, a nazywa się tak samo jak my obaj – Baryka – człowiek genialny. [...] Otóż ten Baryka [...] wyjechał z Warszawy... [...] Udał się nad Morze Bałtyckie i tam długo chodził po wybrzeżach oglądając piaszczyste góry nadmorskie, diuny¹, zasy pyłotne, co najbardziej sypkie i zwiewne. [...] Począł skupować od właścicieli prywatnych takie diuny, najbardziej nieużyteczne [...]. Okazało się, że miejscowość [...] położona na cyplu wchodzącym w morze, była niegdyś [...] dnem jakiejś przedhistorycznej rzeki. Torf tam leżał dziewięciometrowym pokładem. Pod torfem zaś był szczer, czysty, złoty piasek, taki sam jak w diunach przymorskich. [...] Baryka sprowadził sobie morzem z Ameryki przez Gdańsk jakąś ogromną i cudaczną maszynę, która za jednym zamachem wybiera i odkłada na boki torf dziewięciometrowy w ciągu godziny w takiej ilości, jakiej nie wykopałoby stu ludzi w ciągu tygodnia. [...] Torf wysuszony w specjalnych suszarniach sprzedawał na opał, a w ogromnym torfowisku wybierał wciąż kanał idący w półokrąg, na dziewięć metrów głęboki i kilkanaście szeroki. [...] Baryka [...] wpuścił olbrzymią siłę wodną do wnętrza. [...] Olbrzymia siła wodna nagłym pędem przebiegała przez jego kanał. Wzdłuż owego kanału pobudował fabryki, poruszane przez turbiny, ustawione tu i tam na całej długości. Była to prawie jedna wielka fabryka: olbrzymia huta szklana. [...]

– Ale co to ma wspólnego z „nową cywilizacją”?

– Jakże! Od tego się ta cywilizacja zaczęła.

– Od jednej szklanej huty?

– Tak!

– Jakaś – mam wrażenie – krucha i łatwo tłukąca się cywilizacja.

– Przeciwnie! Najmocniejsza na tym padole z żelaza i betonu.

– Szkło się łatwo tłucze.

– Nie takie szkło! Baryka [...] produkuje szkło belkowe. Za pomocą olbrzymiej siły, którą ma darmo od prądu zachodniego, zwłaszcza wobec wiatrów zachodnich, które tam trwają niemal stale, otrzymuje niezmierną masę popędu elektrycznego, z którego pomocą topi piasek nadmorski. [...] Z olbrzymiej masy płynnej wyciąga gotowe belki, tafle, kliny, zworniki, odlane, a raczej ulane według danego architektonicznego planu. Cały szklany parterowy dom, ze ścianami ściśle dopasowanymi z belek, które się składa na wieniec, a spaja w ciągu godziny, z podłogą, sufitem i dachem z tafel – oddaje nabywcy gotowe.

¹ Diuna – nadmorska wydma.

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*, Warszawa 1985.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W powieść Stefana Żeromskiego *Przedwiośnie* szklane domy nie symbolizują

- A. marzeń i nadziei Polaków.
- B. powrotu do przeszłości.
- C. idealnej, wolnej Polski.
- D. geniuszu wynalazcy.

Zadanie 10. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz odpowiedź spośród oznaczonych literami A i B oraz odpowiedź spośród oznaczonych literami C i D.

Istotą wizji szklanych domów przedstawionej w *Przedwiośniu* Stefana Żeromskiego jest poprawienie bytu biedoty **A/B**. Ta wizja jest **C/D** z hasłami komunizmu, głoszonymi przez jego zwolenników.

- A. bez poszanowania prawa własności. C. zgodna
B. z poszanowaniem prawa własności. D. niezgodna

Zadanie 11. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących bohaterów *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Szymon Gajowiec był zwolennikiem i propagatorem idei długofalowych reform rządowych.	P	F
2.	Antoni Lulek to zaciekle marksista, fanatyczny propagator komunizmu.	P	F

Zadanie 12. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń dotyczących *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	<i>Przedwiośnie</i> Stefana Żeromskiego jest powieścią polityczną, ponieważ odbywa się w niej dyskusja nad przyszłością wolnej Polski.	P	F
2.	<i>Przedwiośnie</i> Stefana Żeromskiego jest powieścią realistyczną, ponieważ przedstawia w możliwie wierny sposób postaci, miejsca i wydarzenia.	P	F

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij lukę w poniższym zdaniu dotyczącym tekstu 2. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zamieszczony fragment *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego ilustruje cechę powieści, jaką jest, ponieważ zawiera wypowiedzi bohaterów na określony temat.

- A. opisowość B. narracyjność C. dialogowość D. wielowątkowość

Zadanie 14. (0–2)

Rewolucja

- A. «zbrojne wystąpienie dużej części społeczeństwa przeciw istniejącej władzy, mające na celu zmianę ustroju w państwie»
B. «proces gwałtownych zmian w jakiejś dziedzinie»

Rozstrzygnij, które ze znaczeń wyrazu *rewolucja* (A czy B) odnosi się do tekstu 2. Wpisz literę A lub B oraz uzasadnij swoją odpowiedź.

Rozstrzygnięcie –

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–2)

Jaki okres życia Cezarego Baryki przedstawia poniższy kadr z filmu Filipa Bajona *Przedwiośnie*? Zaznacz właściwą odpowiedź oraz ją uzasadnij, odwołując się do przedstawionej na fotografii sytuacji i wydarzeń z *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego.

Kadr z filmu *Przedwiośnie* w reż. Filipa Bajona, www.telemagazyn.pl.

Kadr z filmu przedstawia okres, kiedy Cezary Baryka przebywał w

- A. Baku.
- B. Nawłoci.

Uzasadnienie –

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Aby sprawdzić, czy forma *tafel*, użyta w ostatnim zdaniu tekstu 2., jest dzisiaj poprawna, należy skorzystać ze słownika

- A. języka polskiego.
- B. wyrazów obcych.
- C. frazeologicznego.
- D. wyrazów bliskoznacznych.

Zadanie 17. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Powieść Stefana Żeromskiego *Przedwiośnie* powstała w okresie

- A. romantyzmu.
- B. pozytywizmu.
- C. Młodej Polski.
- D. dwudziestolecia międzywojennego.

Tekst 3.

Adam Mickiewicz

Oda do młodości

Bez serc, bez ducha, to szkieletów ludy;
Młodości! dodaj mi skrzydła!
Niech nad martwym wzlecę światem
W rajską dziedzinę uludy:
Kędy zapał tworzy cudy,
Nowości potrząsa kwiatem
I obleka w nadziei złote malowidła.
Niechaj, kogo wiek zamroczy,
Chyląc ku ziemi poradłone czoło,
Takie widzi świata koło,
Jakie tępymi zakreśla oczy.
Młodości! ty nad poziomy
Wylatuj, a okiem słońca,
Ludzkości całe ogromy
Przeniknij z końca do końca!
Patrz na dół – kędy wieczna mgła zaciemia
Obszar gnuśności¹ zalany odmětem:
To ziemia!

[...]

¹ Obszar gnuśności – tu: obszar apatii, bezruchu, beczynności, taki, na którym nic się nie dzieje.

² Żywiołki drobniejszego płazu – małe żyjątka, tu: małe płazy.

Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, [w:] tenże, *Wybór poezyj*, Wrocław 1997.

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

